

การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับ
ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

นายสุพัต ธิบโอสถ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2565

เอกสารวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพกที่สอดคล้องกับ
ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

โดย นายสุพัต ธิบโอสถ

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง มนทิตรา ยัมสมบุญ

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตาม
หลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2565 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วน
บุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

พลตรี

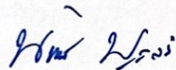

(วิชาติ เอี่ยมไพจิตร)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(นิพนธ์ บุญศิริ)

ประธานกรรมการ

(นางสาวอารีภักดิ์ เงินบำรุง)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอกหญิง

(ปีتما สมสนั่น)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(มนทิตรา ยัมสมบุญ)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	นายสุพัต หนีบโอสถ
เรื่อง	การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564
วันที่	กันยายน 2565 จำนวนคำ : 8,493 จำนวนหน้า : 24
คำสำคัญ	ยาเสพติด ทหารกองประจำการ ประมวลกฎหมายยาเสพติด
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่ผ่านมา 2) ศึกษาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก 3) พัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสารโดยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์เป็นกรอบการวิเคราะห์ โดยมีผลการวิจัยดังนี้ กองทัพบกได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการที่ผ่านมาเน้นพลังอำนาจแข็ง ผ่านการดำเนินงานโครงการหน่วยทหารสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด เนื่องจากการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด ทำให้กองทัพบกจำเป็นต้องปรับรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ สิทธิมนุษยชน สาธารณสุข จิตวิทยาวัยรุ่น ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมาย ยาเสพติด สร้างสมดุลระหว่างการใช้พลังอำนาจแข็งและพลังอำนาจอ่อน ผ่านครูฝึกทหาร หลักสูตรการฝึกทหารกองประจำการ และรูปแบบการเรียนรู้ โดยมี 3 แนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ แนวทางการดำเนินการด้านกำลังพล แนวทางการดำเนินการด้านองค์กร และแนวทางการดำเนินการด้านสังคมและสภาพแวดล้อม โดยมีปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการอยู่ 3 ประการสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยระดับนโยบาย ปัจจัยระดับอำนาจการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และปัจจัยระดับปฏิบัติการ

ABSTRACT

AUTHOR: Mr. Supapat Hib-o-sod

TITLE: Developing guidelines on drug prevention and intervention to private of the Royal Thai Army, in accordance with Narcotics Code B.E. 2564

DATE: September, 2022 **WORD COUNT :** 8,493 **PAGES :** 24

KEY TERMS: Drug, Private, Narcotics Code

CLASSIFICATION: Unclassified

This study has three objectives, which were 1) to study drug prevention and intervention guidelines to private of the Royal Thai Army before the Narcotics Code B.E. 2564 being effective; 2) to study the provisions of the Narcotics Code B.E. 2564 relating to the drug prevention and intervention to private of the Army and 3) to develop prevention and intervention guidelines on drug to private of the Royal Thai Army in accordance with the Narcotics Code B.E. 2564. Strategic research conceptual framework was applied as a research method to this study - an analytical framework. The findings revealed that for many years the Army used to practise authoritarianism – as known as hard power – to their anti-drug projects through operations such as the White Soldiers Project (drug-free soldier). However, after the Code coming into force on 9 December 2022, its previous activities had completely been transforming to be in line with the new Code, which engraves and focuses on holistic approaches; human rights, public health, adolescence psychology and the 21st century long-term learning skills. The changes result in a balance of hard power and soft power on drug initiative – a launch of a new curriculum and a new pattern of learning – which is implemented by military trainers in 3 operational guidelines including personnel operation guideline, organizational guideline, and social and environmental guidelines. To successfully implement the new wave of the Army drug-free projects, there are 3 keys factors,

which comprises of policy making factor, policy implementation factor, and operational factor.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ถือเป็นงานวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ในการศึกษาของวิทยาลัยการทัพบก ซึ่งถือว่าเป็นหลักสูตรหลักประจำสูงสุดของกองทัพบก ซึ่งการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการคิดในทุกมิติ งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีได้รับความกรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยจากหน่วยงานและบุคคลหลายท่าน ซึ่งกรุณาให้การสนับสนุนผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ พลตรีวิชาตี เอี่ยมไพจิตร ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ผู้มอบความรู้ ทักษะ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดศักยภาพในการศึกษาหาความรู้ สร้างบุคลากร กำลังพลของกองทัพบกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ประเทศชาติ และประชาชน

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก นิพนธ์ บุญศิริ ประธานกรรมการ พันเอกหญิง ปัทมา สมสนั่น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรประภา ภูมิระกาญจนะ โรแบร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันเอกหญิง มนทิรา ยิ้มสมบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาเอื้อเฟื้อเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และเป็นไปตามแนวทางการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของวิทยาลัยการทัพบก ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการอารีภักดิ์ เงินบำรุง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้โอกาสสำหรับการอบรมและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับงานวิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาที่กรุณาสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษา ผู้บังคับบัญชาที่เห็นคุณค่าของการศึกษาและสนับสนุนโอกาส คณาจารย์วิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณามอบความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการคิดในการศึกษาและเป็นกำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 67 ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ได้นำมาอ้างอิงจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	5
สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก	5
ผลกระทบต่อพลังอำนาจแห่งชาติ	6
การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบก	7
บทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก	8
การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ทางเลือกทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน กลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก	10
ทางเลือกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบก	12
แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564	12
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	15
สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก	15
ประมวลกฎหมายยาเสพติดกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน	15
แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบก	16

บทที่ 4 บทสรุป	18
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	19
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป.....	19
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดถือเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานและเป็นปัญหาภัยคุกคามทางความมั่นคงสำคัญปัญหาหนึ่งของโลก พบผู้ใช้จ่ายยาเสพติดทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยในปี พ.ศ. 2562 ทั่วโลกมีผู้ใช้จ่ายยาเสพติดประมาณ 275 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรโลก ในช่วงอายุ 15 - 64 ปี โดยมีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีผู้ใช้จ่ายยาเสพติดประมาณ 299 ล้านคน⁽¹⁾ สำหรับประเทศไทย สถานการณ์ยาเสพติดยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก⁽²⁾ ทำให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีแนวโน้มที่แพร่ระบาดมากขึ้น ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อพลังอำนาจของชาติด้านการเมือง เศรษฐกิจ ทหาร สังคมจิตวิทยา และสารสนเทศของประเทศ

ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อปัญหายาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาความมั่นคงที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยกำหนดการแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท นโยบายด้านความมั่นคง และกฎหมายที่สำคัญดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านความมั่นคงภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง 2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคงแผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มุ่งยึดแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ 3) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติที่ 10 การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองรับนโยบายที่ 5 เสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติและนโยบายที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน โดยมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง และสังคมไทยมีความปลอดภัยจากยาเสพติด 4) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 - 2565 กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมและความร่วมมือระหว่างประเทศ” และมีเป้าหมาย “สถานการณ์ปัญหายาเสพติดได้รับการควบคุมจนไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สินของประชาชนเมื่อสิ้นสุดแผนโดยดำเนินการลดจำนวนผู้ค้าผู้เสพและสัดส่วนการกระทำผิดซ้ำในระดับพื้นที่” ประกอบด้วย 5 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ (2) มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย (3) มาตรการการป้องกันยาเสพติด (4) มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด (5) มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ และ 5) ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมกฎหมายยาเสพติดหลายฉบับให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวและปรับการใช้กฎหมายยาเสพติดให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความทันสมัยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศรวมทั้งปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016: UNGASS 2016)⁽³⁾

กองทัพบกเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงสำคัญที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหายา ความมั่นคงทุกรูปแบบและเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน ซึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของ กองทัพบกคือกำลังพลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทหารกองประจำการเป็นกำลังพลสำคัญ อย่างมากในการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบก จึงให้ความสำคัญต่อการดูแลทหารกองประจำการ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทหารกองประจำการคือการดูแล ความเป็นอยู่ของทหารกองประจำการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและปลอดภัย โดยเฉพาะปลอดภัยจาก ปัญหา ยาเสพติด พบว่า ปัญหาการใช้ยาเสพติดของทหารกองประจำการ มีการใช้ยาเสพติด รวมถึงแบ่งปันและขายให้กับเพื่อนทหารกองประจำการ โดยสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มีสาเหตุ มาจากทหารกองประจำการเหล่านั้นมีการใช้ยาเสพติดก่อนการเข้ารับบรรจุ ดังนั้นการให้ความสำคัญ และดูแลทหารกองประจำการกองทัพบกในปัจจุบันให้ปลอดภัยจากยาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

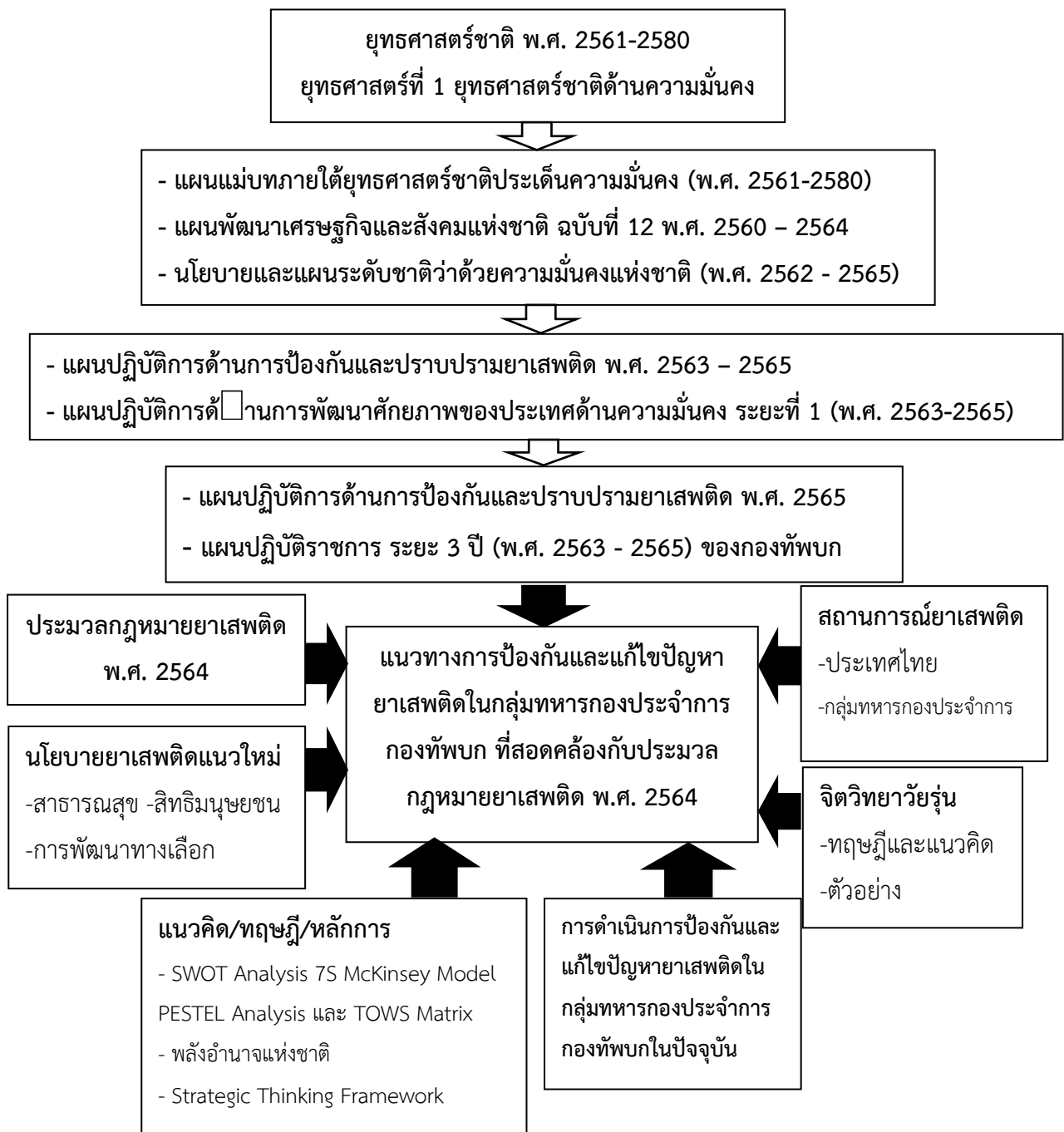
ผู้วิจัยเห็นความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกอง ประจำการกองทัพบก จึงมีความสนใจในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 อันเป็นแนวความคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดรูปแบบใหม่และนำไปมาบังคับใช้ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบกที่ผ่านมา
2. เพื่อศึกษาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. **รูปแบบการวิจัย** ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนระดับต่างๆที่เกี่ยวข้อง ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 นโยบายยาเสพติดแนวใหม่ จิตวิทยาวัยรุ่น และการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกองทัพบก

2.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ทหารกองประจำการสังกัดกองทัพบก

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2564 ถึง พฤษภาคม 2565

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** สืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและไฟล์เอกสารดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด Strategic Thinking Framework SWOT Analysis 7S McKinsey Model PESTEL Analysis TOWS Matrix พลังอำนาจแห่งชาติและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อจำแนกแยกข้อมูลที่ได้รับเป็นกลุ่มและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลแต่ละกลุ่ม

5. **การสังเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล** สังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกัน เพื่อสรุปผลการศึกษาและนำมาอภิปรายเป็นข้อเสนอการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบถึงการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่ผ่านมา

2. ได้รับทราบบทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

3. พัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่

สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างพลังอำนาจ
แห่งชาติด้านการทหารให้มีความเข้มแข็งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ใช้กรอบแนวคิด Strategic Thinking Framework หลักการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Environment) พลังอำนาจแห่งชาติ ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จิตวิทยาวัยรุ่น ทฤษฎีด้านความมั่นคง ทฤษฎีด้านการทหาร และทฤษฎีด้านการบริหาร ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ยังรุนแรงขึ้น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพิจารณาสภาพแวดล้อมโลก ภูมิภาค และประเทศ ที่เกี่ยวเนื่องและส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ได้แก่ ระดับโลก นโยบายการเปิดเสรีการเงินและการค้า การพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ความรู้ หรือการเข้าถึงทรัพยากร อาชญากรรมข้ามชาติ การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระดับภูมิภาค การลักลอบนำเข้าและค้ายาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ปัญหาแรงงานต่างด้าว การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ ปัญหาการเมืองในประเทศเมียนมา ระดับประเทศ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยจากผลกระทบการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ความแตกต่างทางความคิด ช่องว่างระหว่างวัย ความอ่อนแอของครอบครัว และภาวะเสี่ยงในสังคมไทย อาทิ การใช้ความรุนแรง ความขัดแย้งทางความคิด ส่งผลให้ผู้คนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารและเคลื่อนย้ายขนส่งลักลอบลำเลียงยาเสพติดสะดวกขึ้น

จากปัจจัยสภาวะแวดล้อมข้างต้นส่งผลให้สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยในปี 2564 ยังมีแนวโน้มรุนแรงอยู่ พบว่า มีประชากรไทยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 4.9 ของประชากรทั้งหมด⁽⁴⁾ สำหรับสถานการณ์ยาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก มีการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่เข้ารับการคัดเลือกเป็นทหารกอง

ประจำการในห้วงเดือนเมษายนของปี 2560-2562 โดยอัตราการพบผู้ใช้สารเสพติดในปัสสาวะเฉลี่ย 3 ปี อยู่ที่ร้อยละ 7.32⁽⁵⁾ และจากการสำรวจตรวจปัสสาวะในทหารกองประจำการ กองทัพบกผลัด 2/64 ตรวจปัสสาวะพบสารเสพติดร้อยละ 5.6⁽⁶⁾ แต่จากการได้พูดคุยกับผู้บังคับหน่วยทหารบางส่วนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานยาเสพติดของกองทัพบก พบว่ามีทหารกองประจำการมีพฤติกรรมใช้ยาเสพติดประมาณร้อยละ 30-40 ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ของแต่ละหน่วย โดยพบปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดของทหารกองประจำการ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคมระดับบุคคล ในด้านอารมณ์เนื่องจากทหารกองประจำการอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยทำงานตอนต้น เป็นวัยที่ต้องการความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง การใช้ยาเสพติดจะช่วยให้เกิดความดีใจในจิตใจเพื่อเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อหนีความผิดหวัง ลดความกระวนกระวาย ลดความตึงเครียด และในด้านร่างกาย อยากรู้สึกผ่อนคลาย การใช้ยาเสพติดทำให้ร่างกายผ่อนคลาย ระบายความเจ็บปวด เพิ่มความรู้สึกรุนแรงและอดทน ระดับครอบครัวและสังคม ครอบครัวของทหารกองประจำการส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค้ำคอดี และบางส่วนมีปัญหาครอบครัว จึงรวมกลุ่มอยู่กับเพื่อนที่มีความเข้าใจมากกว่า ครอบครัวและการใช้ยาเสพติดจะช่วยให้เกิดความสบายใจ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้เครียดจำเป็นต้องใช้ยาเสพติด รวมถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อสร้างรายได้ ปัจจัยด้านสารสนเทศ ทหารกองประจำการซึ่งอยู่ในวัยรุ่น มักเชื่อและได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนเพราะเพื่อนมีอิทธิพลสำคัญกับบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่น ทำให้สามารถโน้มน้าวไปสิ่งที่ไม่ดีและใช้ยาเสพติด

ผลกระทบต่อพลังอำนาจแห่งชาติ

จากสถานการณ์ยาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ผลกระทบต่อพลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. พลังอำนาจแห่งชาติทางการเมือง ปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารประจำการ จะส่งผลกระทบต่อสถาบันทหาร ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันสำคัญและเครื่องมือของระบบการเมืองไทย ทำให้ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อรัฐบาลและทหารลดลง ขาดความน่าเชื่อมั่นต่อการเมืองไทย พร้อมกันนั้นยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของระบบการเมืองไทยในเวทีระหว่างประเทศด้วย
2. พลังอำนาจแห่งชาติทางการทหาร ทหารกองประจำการถือว่าเป็นกำลังพลสำคัญในการปฏิบัติการสำคัญของกองทัพบก หากกำลังพลกลุ่มดังกล่าวมีปัญหาเสพติดย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกำลังพลลดลงและไม่มีศักยภาพเพียงพอในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการใช้อาวุธ

ยุทธโธปกรณ์ลดลง และการจัดหน่วยเป็นไปไม่ได้ตามประสิทธิภาพที่พึงมีของกำลังพลที่มี ทำให้พลังอำนาจแห่งชาติทางการทหารของกองทัพปลดปล่อยประชาชนต่อภารกิจการป้องกันประเทศและความมั่นคงอื่นของกองทัพกองอย่างมา

3. พลังอำนาจแห่งชาติทางเศรษฐกิจ การที่ทหารกองประจำการมีการใช้และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศใน 2 ด้าน ได้แก่ การที่รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในการดูแลบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดและการลงโทษจำคุกต่อผู้กระทำผิด และประเทศสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากผู้เสพยาและผู้กระทำผิดคดียาเสพติด ส่งผลอย่างมากต่อพลังอำนาจแห่งชาติทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

4. พลังอำนาจแห่งชาติทางสังคมจิตวิทยา ทหารกองประจำการมีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดส่งผลโดยตรงกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวทหารกองประจำการเองเกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัยในการใช้ชีวิต และทรัพย์สินของตนอาจถูกใช้ไปกับยาเสพติด พร้อมกันนี้หากใช้ยาเสพติดจนไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้จะส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การทำร้ายร่างกายบุคคลอื่น การลักขโมย รวมถึงอาชญากรรมรูปแบบอื่นๆด้วย ส่งผลต่อพลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา

5. พลังอำนาจแห่งชาติทางสารสนเทศ จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในทหารกองประจำการของกองทัพบก ทำให้บางหน่วยทหารปกปิดข้อมูลผู้เสพยาเสพติดในหน่วยทหารของตน ทำให้เกิดผลกระทบต่อข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดของกองทัพบกที่ไม่เป็นตามความเป็นจริง ข้อมูลที่มีอยู่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้ส่งผลกระทบต่อข้อมูลกองทัพบกและพลังอำนาจแห่งชาติทางสารสนเทศ

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

กองทัพบกมีแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยทหารในสังกัดโดยมีเป้าหมาย ต้องการให้หน่วยทหารปลอดจากยาเสพติดและไม่ให้กำลังพลไปยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด โดยกองทัพบกได้กำหนดให้หน่วยทหารในสังกัดจัดทำ “โครงการหน่วยทหารสีขาว” เป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหน่วยทหารของกองทัพบก ⁽⁷⁾

โครงการหน่วยทหารสีขาว

กองทัพบก กำหนดจัดทำโครงการ "หน่วยทหารสีขาว" เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลที่กำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระหลักแห่งชาติ เน้นขจัดปัญหายาเสพติดในหน่วย

ทหารสังกัดกองทัพบก โดยให้หน่วยทหารต้องร่วมมือแก้ไขปัญหายาเสพติดเริ่มต้นจากการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อตรวจสอบและประเมินผลให้หน่วยทหารทุกหน่วยมุ่งสู่การเป็นหน่วยทหารสีขาว โดยการจับตา เฝ้าระวัง ป้องกันยาเสพติดที่อาจจะเกิดขึ้นในหน่วยงานทำการสุ่มตรวจปัสสาวะกำลังพลตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดภายในหน่วยทหาร มุ่งสู่การเป็นหน่วยทหารสีขาว โดยมีการดำเนินโครงการในรูปแบบ 1) การจัดองค์กรด้านยาเสพติด 2) การเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบป้องกัน 3) การเผยแพร่ข้อมูลถึงโทษและอันตรายของยาเสพติด 4) การประสานและดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐอื่นหรือเอกชน 5) มาตรการลดปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 6) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในการจัดสถานที่ที่อยู่ในกำกับดูแลปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามกฎหมายโดยผลการดำเนินงานของหน่วยด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จะส่งผลให้กำลังพลและครอบครัวมีความรู้และตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติด โดยมีการจัดทำรายละเอียดโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาในหน่วยทหาร ⁽⁸⁾ ประกอบด้วยโครงการย่อย 6 โครงการ ดังนี้

1. โครงการจัดตั้งเครือข่ายและระบบป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร มีกิจกรรมย่อย ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการ การบริหารจัดการ และการตรวจสอบประเมินผลของหน่วยระดับต่างๆ การค้นหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในหน่วยทหาร ศูนย์ทะเบียนทหารคดียาเสพติดของกองทัพบก ศูนย์ทะเบียนทหารที่เข้ารับการรักษาเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก การจัดหาหน่วยตรวจสารเสพติดในปัสสาวะเบื้องต้นตามยอดทหารกองประจำการจริงและสำหรับตรวจเพื่อการป้องปรามในกำลังพลอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และการจัดหาหน่วยตรวจสารเสพติดในปัสสาวะชนิดแถบทดสอบเพื่อแจกจ่ายให้โรงพยาบาลสังกัดกองทัพบกใช้สำหรับตรวจยืนยันผลการตรวจกำลังพลที่พบสารเสพติด
2. โครงการฝึกอบรมบุคลากรด้านภัยยาเสพติด มีกิจกรรมย่อย ได้แก่ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หาข่าวและปราบปรามยาเสพติด การฝึกอบรมครูทหารใหม่ด้านภัยยาเสพติด และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำทหาร
3. โครงการฝึกอบรมเยาวชนป้องกันภัยยาเสพติด
4. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์วันต่อต้านยาเสพติดโลก

5. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันภัยยาเสพติดในหน่วยทหาร มีกิจกรรมย่อย ได้แก่ ลานกีฬาต้านภัยยาเสพติด ชุมชนทหารป้องกันภัยยาเสพติด และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

6. โครงการปราบปรามยาเสพติดในหน่วยทหาร มีกิจกรรมย่อย ได้แก่ การทำลายโครงสร้างเครือข่าย การควบคุมการแพร่ระบาดในพื้นที่ การปราบปรามกำลังพลไม่เกี่ยวข้องภัยยาเสพติด การสกัดกั้นยาเสพติดเข้าพื้นที่ทหาร และการพัฒนาระบบข่าวและเทคโนโลยีการปราบปราม

จากรูปแบบการดำเนินงานโครงการหน่วยทหารสีขาว จะเห็นว่าเป็นการดำเนินงานบนฐานแนวคิด ปลอดภัยยาเสพติด มีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยทหารปลอดภัยยาเสพติด และกำลังพลโดยเฉพาะทหารกองประจำการกองทัพบก ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ใช้วิธีการดำเนินการที่เน้นการใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) โดยการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด โดยใช้เครื่องมือในการดำเนินการผ่านกฎหมายและระเบียบ ผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ และการลงโทษอย่างเข้มงวด

บทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอันจะเป็นประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงเพื่อปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และป้องกันการสนับสนุนการทำความผิดขององค์กรดังกล่าวในด้านต่างๆ⁽⁹⁾ โดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญดังนี้ 1) การรวบรวมข้อมูลกฎหมายให้เป็นระบบและเป็นเอกภาพ 2) การใช้ระบบคณะกรรมการเข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อน 3) การเปิดช่องให้สามารถนำยาเสพติดไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ การศึกษาวิจัย และเศรษฐกิจ 4) การปรับเปลี่ยนแนวทางการลงโทษผู้ทำผิดให้สมเหตุสมผลขึ้น โดยมุ่งเน้นปราบปรามไปที่กลุ่มผู้ค้า-ขบวนการค้ายาเสพติด 5) การมองผู้เสพเป็นผู้ป่วย เน้นนำวิธีทางสาธารณสุขเข้ามาแก้ปัญหาผู้เสพยาเสพติดโดยใช้กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู โดยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก⁽¹⁰⁾ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างแท้จริง

1.2 มีโครงสร้างการบริหารจัดการยาเสพติดของประเทศให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ส่งผ่านนโยบายระหว่างกลไกให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

1.3 ให้สามารถทดลองหรือทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อการศึกษาวิจัยหรือเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติดได้ เช่น การอนุญาตให้ผลิต เสพหรือครอบครองยาเสพติดบางชนิดได้ในพื้นที่ที่กำหนด เป็นต้น

2. ด้านการป้องกันยาเสพติด

2.1 เน้นการป้องกันยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน สถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการป้องกันยาเสพติด

2.3 ให้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด

2.4 กำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการบางประเภทซึ่งอาจถูกใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3. ด้านการปราบปรามบังคับใช้กฎหมายและการตรวจสอบทรัพย์สิน

3.1 ให้อำนาจในการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากยาเสพติดมากยิ่งขึ้น โดย

3.1.1 ขยายอำนาจการดำเนินการต่อทรัพย์สินคดียาเสพติดโดยไม่ต้องขึ้นกับผลคดีอาญา แม้ว่าศาลจะยกฟ้องในคดีอาญาก็ยังสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อไปได้

3.1.2 ขยายอำนาจการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามแนวทางการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value - based confiscation) โดยให้สามารถคำนวณรายได้จากการค้ายาเสพติดของผู้ต้องหาว่ามีจำนวนเท่าใด และให้สามารถไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินอื่นตามมูลค่าของรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นได้

3.1.3 ขยายอำนาจการดำเนินการต่อทรัพย์สิน โดยให้สามารถริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดเพื่อทดแทนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบแต่ไม่สามารถติดตามเอาทรัพย์สินนั้นมาได้

3.2 ให้มีการลงโทษผู้รับจ้างเปิดบัญชีธนาคาร หรือยอมให้ผู้ค้ายาเสพติดใช้ชื่อจดทะเบียนทำธุรกรรมทางการเงิน ชื่อสินค้า หรือใช้ซิมการ์ดโทรศัพท์ เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการติดตามเส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด

3.3 มีการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดในแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มนายทุนหรือผู้สั่งการ กลุ่มแรงงานหรือผู้รับจ้างชน และกลุ่มเหยื่อหรือผู้เสพ เน้นการปราบปรามบุคคลที่มีบทบาทเป็นหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ ผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่าย

4. ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคม

4.1 แก้ไขปัญหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด โดยใช้มิติด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ใช้มาตรการในการให้โอกาสกลับตัว ให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาและไม่กลับไปเสพซ้ำ

4.2 ปรับระบบบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติด จากเดิม 3 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ ระบบบังคับบำบัด และระบบต้องโทษ เป็น 2 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ และระบบบำบัดรักษาโดยอำนาจศาล

4.3 กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบำบัดรักษาผู้เสพหรือผู้ติด

4.4 ให้มีสถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่เหมาะสมกับระดับของการเสพยาหรือการติดยาเสพติด

4.5 มีศูนย์คัดกรองจำแนกระดับอาการของการเสพยาหรือติดยาเสพติด ประเมินความรุนแรงของการติด และส่งตัวไปบำบัดยังสถานที่ที่เหมาะสม

4.6 มีศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมเป็นกลไกช่วยเหลือให้การสงเคราะห์แก่ผู้ติดและผู้ผ่านการบำบัดรักษา เช่น ให้ที่อยู่อาศัยชั่วคราว อาชีพ การทำงาน การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ทางเลือกทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

จากการใช้ SWOT Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก สามารถวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ กองทัพบกที่ผ่านมา พบว่ามีจุดแข็งในการดำเนินงานของกองทัพบกดังนี้ 1) กองทัพบกมีระบบการปกครองบังคับบัญชากำลังพลในรูปแบบทางทหาร ใช้ระเบียบวินัยเป็นหลักในการบังคับบัญชา 2) ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพบก ให้ความสำคัญต่อปัญหายาเสพติดและมีนโยบายสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพบก 3) กองทัพบกกำหนดแนวทางปฏิบัติและโครงการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง โดยมอบหมายให้หน่วยทหารในสังกัดจัดทำโครงการหน่วยทหารสีขาวขึ้น 4) กองทัพบกกำหนดกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจนผ่านศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพบก 5) กองทัพบกมีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 6) กำลังพลของกองทัพบกมีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

จุดอ่อน (Weakness)

สำหรับจุดอ่อนของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทหารกองประจำการ กองทัพบกนั้น พบว่า 1) ปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการยังคงพบอย่างต่อเนื่องและซับซ้อน 2) นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพบกเน้นการบังคับใช้กฎระเบียบและการลงโทษ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหายาได้เพียงระยะสั้น 3) กำลังพลขาดความรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจนและทันสมัย 4) แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยทหารยังเน้นการแก้ไขเชิงปริมาณ ตอบเป้าหมายตัวชี้วัดมากกว่าการแก้ไขเชิงคุณภาพ 5) มีกำลังพลบางส่วนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาทิ การค้า การลักลอบลำเลียง

โอกาส (Opportunity)

โอกาสที่หนุนเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพบก ประกอบด้วย 1) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถือว่าเป็นนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน 2) แนวคิดนโยบายยาเสพติดกระแสใหม่ที่ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดสิทธิมนุษยชนและมิติสาธารณสุข 3) การบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด ที่ปรับเปลี่ยนแนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศและสอดคล้องกับกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดโลก 4) กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ผ่านสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) เอื้อต่อการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานขององค์กร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง 5) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดที่เตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ประชากรโลก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21

ภัยคุกคามและอุปสรรค (Threats)

สำหรับภัยคุกคามที่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกองทัพบก ประกอบด้วย 1) ปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดของโลก ภูมิภาค และประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ 2) Digital Disruption 3) ความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์/แผนระดับชาติและนโยบายรัฐบาล 4) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) 5) ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาคอาเซียน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาการค้ามนุษย์ การแข่งขันด้านสินค้า เป็นต้น มีความเกี่ยวเนื่องกับปัญหาเสพติด 6) พื้นที่ชุมชนและหมู่บ้านรอบหน่วยทหารมีปัญหา ยาเสพติดส่งผลต่อการแพร่ระบาดภายในหน่วยทหาร

ทางเลือกการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาจำแนกจัดกลุ่มลงใน TOWS Matrix เพื่อทำการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก ได้ดังนี้

กลยุทธ์เชิงรุก (SO) สามารถนำจุดแข็งและโอกาสมากำหนดกลยุทธ์เชิงรุกได้เป็น แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการที่ใช้แนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่เน้นสิทธิมนุษยชน สาธารณสุข จิตวิทยาวัยรุ่น และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถือว่าเป็นการตอบสนองพลังอำนาจแห่งชาติด้านการทูต ด้านการทหาร ด้านสังคมและจิตวิทยา และด้านการบังคับใช้กฎหมาย

กลยุทธ์เชิงตั้งรับ (ST) สามารถนำจุดแข็งและภัยคุกคามมากำหนดกลยุทธ์เชิงตั้งรับได้เป็น แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการที่เน้นการใช้ระเบียบวินัยทางทหาร ถือว่าเป็นการตอบสนองพลังอำนาจแห่งชาติด้านการทหาร

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) สามารถนำจุดอ่อนและโอกาสมากำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไขได้เป็นการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ ถือว่าเป็นการตอบสนองพลังอำนาจแห่งชาติด้านข่าวสารและเทคโนโลยี

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT) สามารถนำจุดอ่อนและภัยคุกคามมากำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกันได้เป็นการให้ภาคประชาชนมาส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ ถือว่าเป็นการตอบสนองพลังอำนาจแห่งชาติด้านสังคมและจิตวิทยา

จากการวิเคราะห์ทางเลือก การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่ได้จาก TOWS Matrix พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จะเป็นรูปแบบ SO กลยุทธ์เชิงรุก แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ จิตวิทยาวัยรุ่น และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นรูปแบบแนวทางการดำเนินการโดยใช้หลักแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 สามารถตอบสนองพลังอำนาจแห่งชาติทั้งทางด้านการทูต ด้านการทหาร ด้านสังคมและจิตวิทยา และด้านการบังคับใช้กฎหมาย และถือว่าเป็นแนวทางการดำเนินการรูปแบบใหม่สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการของกองทัพบกที่ใช้ทั้งวิธีการการใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) และพลังอำนาจอ่อน (Soft Power) ในการดำเนินการ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เป็นรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ จิตวิทยาวัยรุ่น และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 โดยมีลักษณะการดำเนินการที่มีเป้าหมาย (ENDS) เพื่อทหารกองประจำการกองทัพบกปลอดภัยจากยาเสพติด ใช้วิธีการดำเนินการ (WAYS) ที่เน้นแนวคิดนโยบายยาเสพติด

แนวใหม่เน้นสิทธิมนุษยชน สาธารณสุข สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด สร้างสมดุลระหว่างการใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) และพลังอำนาจอ่อน (Soft Power) รวมถึงจิตวิทยาวัยรุ่น โดยใช้เครื่องมือ (MEANS) ในการดำเนินการผ่านครูฝึกทหาร หลักสูตรการฝึกทหาร กองประจำการ และรูปแบบการเรียนรู้ โดยมีแผนนโยบายดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการดำเนินการด้านกำลังพล ประกอบด้วย 1) กำลังพลทหารกองประจำการ จัดให้มีการทำทะเบียนประวัติ การคัดกรองจำแนกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทั่วไป กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มค้า จัดทำหลักสูตรการฝึกทหารกองประจำการ โดยจัดรายวิชาประกอบด้วยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติด ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ยารักษาโรคในทางที่ผิด ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด ทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด แนวทางการป้องกันยาเสพติด แนวทางการบำบัดรักษายาเสพติด รูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้ด้วยความหมายโดยผ่านการกระทำและร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน (Active Learning) การดูแลและฝึกอบรมให้เหมาะสมกับกลุ่มที่เกี่ยวข้อง และการติดตามผลการฝึกทหารกองประจำการ 2) ครูฝึกทหารกองประจำการ จัดให้มีการทำทะเบียนครูฝึก จัดทำหลักสูตรครูฝึกทหารกองประจำการ มีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานยาเสพติด ความรู้ยาเสพติดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงและจิตวิทยาทางทหาร การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ยาเสพติด และการติดตามผลการปฏิบัติงานครูฝึกทหารกองประจำการ 3) ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร การจัดชี้แจงทำความเข้าใจประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทหารกองประจำการ
2. แนวทางการดำเนินการด้านองค์กร กองทัพบกควรกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมศตวรรษที่ 21 และประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญต่อหน่วยทหารและกำลังพล
3. แนวทางการดำเนินการด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ครอบครัวและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มทหารกองประจำการ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการดูแลทหารกองประจำการ คนในครอบครัวและชุมชน เพื่อสร้างความปลอดภัยจากยาเสพติดและภัยคุกคามอื่นๆ

โดยมีปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการอยู่ 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่

1. ปัจจัยระดับนโยบาย ผู้บริหารมีความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของประมวลกฎหมายยาเสพติด การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมายที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ การติดตามและสร้างแรงจูงใจ
2. ปัจจัยระดับอำนาจการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายและแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ การถ่ายทอดและสร้างองค์ความรู้ในเรื่องประมวลกฎหมายยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทหารกองประจำการ ทรัพยากรในการขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล
3. ปัจจัยระดับปฏิบัติการ ครูฝึกทหารกองประจำการ หลักสูตรการฝึกอบรม วิธีการเรียนรู้ ทหารกองประจำการ และการวัดผลการดำเนินการ

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่ผ่านมา บทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี และผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ดังนี้

สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

สภาพปัญหาการใช้ยาเสพติดของทหารกองประจำการกองทัพบกมีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆด้วย โดยมีปัจจัยหลักมาจากตัวเองด้านอารมณ์เนื่องจากอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยทำงานตอนต้น จึงใช้ยาเสพติดจะช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง ลดความเครียด ทำให้ร่างกายอ่อนคลาย ระบายความเจ็บปวด จากครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานไม่ค่อยดีและมีปัญหา จึงหันไปหากกลุ่มเพื่อน และจากกลุ่มเพื่อน เพราะเพื่อนมีอิทธิพลสำคัญกับบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่น ทำให้สามารถโน้มน้าวไปสิ่งที่ไม่ดีและใช้ยาเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องโครงการทบทวนสถานการณ์ด้านภูมิคุ้มกันยาเสพติดของไทย ของศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวไว้ว่า วัยรุ่น (Adolescence) เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยวิกฤต (critical period) เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตอย่างมาก มีปัญหาและมีความยากลำบากในการปรับตัว แนวคิดด้านจิตวิทยาการพัฒนาวัยรุ่น มุ่งมองที่ปัจจัยภายในส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการเสพยาเสพติดทั้งในระยะการตัดสินใจใช้ครั้งแรก และการใช้สารเสพติดระยะต่อไป⁽¹¹⁾ และการศึกษาเรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9 ของพันเอก วสันต์ วุฒิวิโรดม และ พัลลมน สิ้น หน่ง กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของของทหารกองประจำการก่อนเข้ารับราชการมาจากหลากหลายสาเหตุ ทั้งปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมรอบตัว หรือการได้รับความสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน⁽¹²⁾

ประมวลกฎหมายยาเสพติดกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สมเหตุสมผลขึ้น การมองผู้เสพเป็นผู้ป่วย และเน้นนำวิธีทางสาธารณสุขเข้ามาแก้ปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับคู่มือนโยบายยาเสพติดของหน่วยงานความร่วมมือด้านนโยบายยาเสพติดระหว่างประเทศ กล่าวไว้ว่า รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อให้มนุษย์ทุกคนมีความปลอดภัย มีสุขภาพดี และเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาสูงสุด หลักการสำคัญของนโยบายยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อนของการค้าและการใช้ยาเสพติดในศตวรรษที่ 21⁽¹³⁾

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบก ควรเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 โดยมีรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีเป้าหมาย (ENDS) เพื่อทหารกองประจำการกองทัพบกปลอดภัยจากยาเสพติด ใช้วิธีการดำเนินการ (WAYS) ที่เน้นแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ เน้นสิทธิมนุษยชน สาธารณสุข สร้างสมดุลระหว่างการใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) และพลังอำนาจอ่อน (Soft Power) รวมถึงจิตวิทยาวัยรุ่น โดยใช้เครื่องมือ (MEANS) ในการดำเนินการผ่านครูฝึกทหาร หลักสูตรการฝึกทหารกองประจำการ และรูปแบบการเรียนรู้ โดยจัดทำหลักสูตรการฝึกทหารกองประจำการโดยรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความหมายโดยผ่านการกระทำและร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการของกองทัพบกให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมศตวรรษที่ 21 และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการดูแล สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ของ กิรณา เครือพงศ์ศักดิ์ กล่าวไว้ว่า การให้โอกาสแก่บุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงได้รู้จักการสร้างคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้น สามารถแสดงออกตามความสนใจของเยาวชนที่สร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเอง และ

เป็นต้นแบบที่ดีคอยดึงเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้สามารถเลิกได้⁽¹⁴⁾ การศึกษาเรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9 ของ พันเอก วสันต์ วุฒิวิโรตม และ พัลลยมน สีนห้ง กล่าวไว้ว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดควรเน้นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแล้วนำมาพัฒนาสร้างภูมิคุ้มกันให้ห่างไกลยาเสพติดได้ โดยการสอดส่องดูแลกำลังพลจะทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกอาชีพ เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านอาชีพเสริมของกำลังพล กิจกรรมที่แสดงออกถึงความต้องการของกำลังพลในเชิงสร้างสรรค์ การประทับประคองเยียวยาให้ความช่วยเหลือหรือคำปรึกษา การจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่กำลังพลที่อยู่ภายในและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด⁽¹²⁾ และการศึกษาเรื่อง มาตรฐานสากลในการป้องกันการใช้สารเสพติดของสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ กล่าวไว้ว่า การป้องกันสารเสพติดมีความหมายกว้างกว่าการช่วยให้คนทุกกลุ่มวัยโดยเฉพาะเยาวชนหลีกเลี่ยงหรือชะลอการใช้สารเสพติดครั้งแรกออกไป หรือหากเริ่มเสพแล้วให้ป้องกันการไปสู่การเสติด นั่นคือ การทำให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพที่ดีและมีพัฒนาการปลอดภัย มีความอยู่ดีมีสุขทั้งจิตใจและอารมณ์ ความเข้มแข็งและความผูกพันที่แน่นแฟ้นของบุคคล ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม⁽¹⁵⁾

โดยมีปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนอยู่ 3 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) ปัจจัยระดับนโยบาย ผู้บริหารมีความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของประมวลกฎหมายยาเสพติด การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมายที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการ การติดตามและสร้างแรงจูงใจ 2) ปัจจัยระดับอำนาจการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายและแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ การถ่ายทอดและสร้างองค์ความรู้ในเรื่องประมวลกฎหมายยาเสพติดและการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทหารกองประจำการ ทหารยากรในการขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล 3) ปัจจัยระดับปฏิบัติการ ครูฝึกทหารกองประจำการ หลักสูตรการฝึกอบรม วิธีการเรียนรู้ ทหารกองประจำการ และการวัดผลการดำเนินการ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง มาตรฐานสากลในการป้องกันการใช้สารเสพติดของสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การป้องกันยาเสพติดในเด็กเยาวชนประสบผลสำเร็จ คือ การทำให้เด็กและเยาวชนมีทักษะสังคมที่ดี มีสุขภาพใจและอารมณ์ที่เข้มแข็งยืดหยุ่นได้ การจัดการในชั้นเรียน การจัดการความเสี่ยงทาง

จิตใจรายบุคคล การให้คำปรึกษาและบำบัดแบบเสริมสร้างแรงจูงใจ กิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกันใน
ชุมชน และนโยบายของสถานศึกษา⁽¹⁵⁾

บทที่ 4

บทสรุป

การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เป็นแนวทางการดำเนินการที่เชื่อมโยงและถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 - 2565 กองทัพบกในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบกำลังพลกลุ่มทหารกองประจำการ ได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการอย่างต่อเนื่อง แต่โดยแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพบกที่ผ่านมาเน้นการดำเนินงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการที่มีเป้าหมายเพื่อทำให้ทหารกองประจำการกองทัพบกปลอดจากยาเสพติด ใช้วิธีการดำเนินการที่เน้น Hard Power โดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยใช้เครื่องมือในการดำเนินการผ่านกฎหมายและระเบียบผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ และการลงโทษอย่างเข้มงวด ผ่านการดำเนินงานโครงการหน่วยทหาร สีขาว ปลอดภัยยาเสพติด โดยมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้ การจัดตั้งเครือข่ายและระบบป้องกัน ยาเสพติดในหน่วยทหาร การฝึกอบรมบุคลากรด้านภัยยาเสพติด การฝึกอบรมเยาวชนป้องกันภัย ยาเสพติด การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันภัยยาเสพติดในหน่วยทหาร ลานกีฬาต้านภัยยาเสพติด ชุมชนทหารป้องกันภัยยาเสพติด การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการปราบปรามยาเสพติดในหน่วยทหาร

แต่กระนั้นปัญหายาเสพติดของประเทศไทยยังคงมีสถานการณ์รุนแรงอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของสถานการณ์ยาเสพติดในหน่วยทหารยังคงมีแนวโน้มสถานการณ์ที่รุนแรงอยู่ โดยประมาณการณ์ได้ว่ามีทหารกองประจำการมีพฤติกรรมใช้ยาเสพติดประมาณร้อยละ 30-40 ของทหารกองประจำการทั้งหมดขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ของแต่ละหน่วย ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและพลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่างๆ อาทิ ด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยได้มีการปรับแนวคิดและวิธีการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดผ่านการบัญญัติและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่เป็นการรวบรวมข้อกฎหมายให้เป็นระบบและเป็นเอกภาพ การจัดทำนโยบายและแผนยาเสพติดระดับชาติ การใช้ระบบคณะกรรมการเข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อน การเปิดช่องให้สามารถนำยาเสพติด

ติดไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ การศึกษาวิจัย และเศรษฐกิจ การปรับเปลี่ยนแนวทางการลงโทษผู้กระทำผิดให้สมเหตุสมผลขึ้น และการมองผู้เสพเป็นผู้ป่วย เน้นนำวิธีทางสาธารณสุขเข้ามาแก้ปัญหาผู้เสพยาเสพติดโดยใช้กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู ทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ขึ้นเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด จากงานวิจัยนี้พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ควรเป็นรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ จิตวิทยาวัยรุ่น และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นรูปแบบการดำเนินการโดยใช้หลักแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 โดยมีลักษณะการดำเนินการที่มีเป้าหมาย (ENDS) เพื่อทหารกองประจำการกองทัพบกปลอดภัยจากยาเสพติด ใช้วิธีการดำเนินการ (WAYS) ที่เน้นแนวคิดนโยบายยาเสพติดแนวใหม่เน้นสิทธิมนุษยชน สาธารณสุข สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด สร้างสมดุลระหว่างการใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) และพลังอำนาจอ่อน (Soft Power) รวมถึงจิตวิทยาวัยรุ่น โดยใช้เครื่องมือ (MEANS) ในการดำเนินการผ่านครูฝึกทหารหลักสูตรการฝึกทหารกองประจำการ และรูปแบบการเรียนรู้ โดยมี 3 แนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ แนวทางการดำเนินการด้านกำลังพล แนวทางการดำเนินการด้านองค์กร และแนวทางการดำเนินการด้านสังคมและสภาพแวดล้อม โดยมีปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการอยู่ 3 ประการสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยระดับนโยบาย ปัจจัยระดับอำนาจการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และปัจจัยระดับปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการถือว่าเป็นแนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในมุมมองและรูปแบบใหม่สำหรับกองทัพบกและสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ควรที่จะนำแนวทางที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ประยุกต์ใช้ในกองทัพบกทั้งระดับนโยบาย ระดับอำนาจการนำไปสู่การปฏิบัติ และระดับปฏิบัติ จะทำให้มีการมองสภาพปัญหายาเสพติดในรูปแบบใหม่ เข้าใจธรรมชาติของปัญหายาเสพติด และสามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างพื้นที่ปลอดภัยจากยาเสพติดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในเรื่องนี้เป็นการศึกษาเพื่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ตั้งแต่สภาพปัญหายาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา บทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง จนถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ใหม่ โดยการศึกษาวิจัยต่อไปควรจะเป็นการศึกษาถึงรูปแบบรายละเอียดการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกเฉพาะพื้นที่เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายาของแต่ละบริบทพื้นที่ และเป็นการศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลแนวทางการแก้ไขปัญหายาในรูปแบบใหม่ด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. United Nations Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2021. Vienna: United Nations publication; 2564.
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2565. กรุงเทพฯ; 2564.
3. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2563-2565. กรุงเทพฯ; 2563.
4. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ข้อมูลสัดส่วนของผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อประชากรทุกช่วงวัย [ซีดีรอม]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2564.
5. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ข้อมูลเปรียบเทียบผลการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้เข้ารับการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ปี 2560-2562 [ซีดีรอม]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2562.
6. กรมแพทย์ทหารบก. ข้อมูลทหารใหม่ จำแนกตามสุขภาพจิต [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: กรมแพทย์ทหารบก; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2565]. เข้าถึงได้จาก rtamed.rta.mi.th
7. กองกำลังพล กองทัพภาคที่ 3 [อินเทอร์เน็ต]. พิษณุโลก: กองกำลังพล กองทัพภาคที่ 3. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2565]. เข้าถึงได้จาก <http://div3rta.com/div3rta/document3.php?id=79>
8. ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: กรมกำลังพลทหารบก. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 17 เมษายน 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://dop.rta.mi.th/0407.15/images/pdf/270363.pdf>
9. สันติ ผิวทองคำ, นฤพาน จีระโทก. ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2564 พร้อมด้วยหลักและข้อสังเกตเกี่ยวกับคดียาเสพติดและฐานความผิดตาม ป.ยาเสพติดที่ต้องดำเนินคดีในศาลแขวง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธนาสาส์น; 2564.

10. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ข้อมูลแนวทางการบำบัดรักษาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 [ซีดีรอม]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2564.
11. ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการทบทวนสถานการณ์ตามภูมิคุ้มกันยาเสพติดของไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557.
12. วสันต์ วุฒิวิโรตม, พันเอก, พัลยมณ สิ้นหน้ง. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 2562; 6:51-72.
13. หน่วยงานความร่วมมือด้านนโยบายยาเสพติดระหว่างประเทศ. คู่มือนโยบายยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม; 2557.
14. กิรณา เครือพงศ์ศักดิ์. การศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเสนาธิการทหาร; 2561.
15. สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ. มาตรฐานสากลในการป้องกันการใช้สารเสพติด. เชียงใหม่: แผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการติ่มสุรา สสส. ; 2557.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

นายสุพัต หนีบโอสถ

วัน เดือน ปีเกิด

20 สิงหาคม 2520

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2544	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้า) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2548	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการจัดการระบบสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2561 - 2562	ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการผู้บริหาร สำนักงานเลขาธิการกรม
พ.ศ. 2562 - 2562	ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการและยุทธศาสตร์ สำนักงาน ปปส.ภาค 2
พ.ศ. 2562 - 2563	ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการและยุทธศาสตร์ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
พ.ศ. 2563 - 2564	ผู้อำนวยการส่วนป้องกันยาเสพติดในชุมชน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2564 - 2565	ผู้อำนวยการส่วนประสานการป้องกันยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
------------------	--